

arallegim

Una història del Bronx i de la recerca de la identitat

XAVIER CERVANTES

Com cantava Rubén Blades, vuit milions d'històries té la ciutat de Nova York. Si més no les tenia als anys 70, i algunes passaven al Bronx, el territori on van anar a parar famílies de Puerto Rico com la de Benjy Melendez, el protagonista del còmic *Ghetto Brother*. És a partir de la seva veu que Jualian Voloj i Claudia Ahlering han construït un relat que combina l'aventura personal de Melendez amb el record d'uns temps de violència. Voloj explica evitant la visió romàntica la vida d'uns joves que van trobar en les bandes de carrer la manera d'autoafirmar-se en una ciutat que no els considerava seus. Tanmateix, la rivalitat i la defensa del territori van provocar una espiral de violència, tolerada i fins i tot fomentada des de fora.

Voloj i Ahlering segueixen el relat de Melendez, la seva lluita per la pau entre les bandes i la importància que va tenir aquella pau en el naixement del hip-hop –el còmic inclou cameos de Kool Herc i Afrika Bambaataa–, però més enllà de l'interessant retrat històric, el més poderós de *Ghetto Brother* és la determinació d'ell mateix per esbrinar qui és, d'on ve i què pot fer per contribuir a mantenir la fe en un món millor. ♦♦

GHETTO BROTHER
JULIAN VOLOJ
CLAUDIA AHLERING
SAPRISTI-ROCA
TRAD. RUBÉN MARTÍN
120 PÀG. / 16,90 €

CRISTINA CALDERER

La vida no és del tot inútil

JOAN GARÍ

L'obra dietarística de Valentí Puig es va obrir amb *Bosc endins* (que recull els seus apunts entre 1970 i 1979) i *Matèria obscura* (escrit entre 1980 i 1984). L'escriptor que als vint-i-un anys enceta un quadern privat, si ja sospita que un dia ha de deixar inexorablement de ser privat, revela una profunda vocació literària. Però un quadern així és també una glossa de la vida real, i per això és important saber que *Bosc endins* està presidit per la mort del pare, i *Matèria obscura* per la de la mare.

Escriu Michel Houellebecq a *Plataforma* (2001): “*Mon père est mort il y a un an. Je ne crois pas à cette théorie selon laquelle on devient réellement adulte à la mort de ses parents. On ne devient jamais réellement adulte*” (“El meu pare va morir

fa un any. No em crec aquesta teoria segons la qual s'esdevé realment adult amb la mort dels pares. No s'esdevé mai realment adult”). Anys abans, Valentí Puig anotava al seu diari: “Tal vegada la literatura sigui l'única manera de poder dir que estem a favor de la realitat i a la vegada en contra”.

Dins aquests límits epistemològics, per dir-ho d'algun manera, se situa l'activitat autobiogràfica de Valentí Puig. Mentre escriu les notes que formaran *Dones que dormen* –de 1986 a 1990– sospita que l'adolescència és, més que res, un estat mental. ¿Un individu que ha triat la insegura vida d'escriptor pot considerar-se irrevocablement madur? Hi ha, per entremig, el matrimoni, la política, el periodisme. Però el subjecte desconfia: “No exagerar la felicitat que no es té és, tal vegada, un símptoma adult”. Aquest projecte, però, necessita també calibrar de-

DONES QUE DORMEN
VALENTÍ PUIG
PROA
494 PÀG. / 18 €

terminades urgències annexes: trobar lectors i fer-se un caràcter. I després deixar que la vida ens toli una divisa amable: “Escriure, llegir, viatjar una mica”.

Un gran devorador de llibres

Tot això culmina, als 40 anys, quan Puig és contractat pel diari *Abc*. Heus ací un símptoma incontestable d'adultesa: treballar per a la veterana capçalera monàrquica és anar a favor de la realitat, i no en contra. En endavant, amb la seguretat econòmica garantida, l'escriptor ja pot practicar una mica de felicitat, la que pot atresorar creient en un Déu totpoderós, mentre sent una dona que dorm al seu costat i se sap vigilant per un gos.

Aquesta domesticitat alegre la comparteixen els escriptors amb els gossos, i cap dels dos necessiten ser sacrificats si no tasten la sang.

Llegir *Dones que dormen* és un exercici plaent per detalls com ara els nombrosos judicis literaris que s'hi consignen. A diferència de molts dels seus col·legues, addictes a la gran impostura (tothom vol escriure, ningú vol llegir: així s'esfondren les civilitzacions), Puig és un devorador de llibres, i té un judici esmolat per a cada autor a qui fa referència. Després hi ha, també, la qüestió de la ubicació política, el desconcert d'un liberal autonomista sense partit, un home que se sent procliu a una visió antirevolucionària de la vida en un territori –l'Espanya de la dècada dels 80– on només hi ha dues menes de “conservadors”: els que agafen el trabuc amb la mà dreta i els que l'agafen amb l'esquerra.

Més enllà de tot això, al quadern es torna com qui s'acara a l'espill cada matí, amb la solitud en carn viva de l'escriptor: “Ara sóc aquí, a Alaró, casat amb M., escriptor *freelance* que escolta un puput i escriu amb un moix arran de la tebior de l'Amstrad i un ca als peus. Entremig, la política local, la mort de ma mare, el periodisme, els primers llibres. I molt temps perdut, però al capdall, si t'ho proposes, la vida no és del tot inútil”.

I el certificat més obvi d'aquesta utilitat vital és precisament la felicitat del quadern ple. ♦♦

A l'amor, amb un somriure als llavis

MARINA ESPASA

“No estàs casat amb La Dona. Estàs casat amb una dona en particular, i aquesta dona en particular es comporta d'una manera particular. Necessita ser ella mateixa de tant en tant”: la Misty intenta explicar a en Guido per què la seva dona, la Holly, ha marxat de casa unes quantes setmanes, però en Guido només hi veu un abandonament inexplicable. Una mica abans, la Misty (que està casada amb el millor amic d'en Guido, en Vincent) ha tingut una revelació: “Resultava que el matrimoni era una sèrie de petits esdeveniments”. I encara una altra, molt més inquietant: “Era ben bé

això el que havia sospitat: l'amor et converteix en una autèntica fleuma”. Guerra de sexes i diversió al Nova York de finals dels setanta, restaurants, teatres, sopars, oficines, quatre personatges vius i bona oïda per als diàlegs: no fa falta res més per escriure una bona novel·la sobre l'enorme impacte que genera en les nostres vides un concepte tan eteri i poc quantificable com l'amor. Hem dit que no cal més, però hem fet trampa: cal moltíssim. Cal no caure en els tòpics, no deixar-se endur per la cursileria més rampant i cal tenir la valentia de ser original a l'hora

d'enfrontar-se a un tema tan explotat per dir-ne les mateixes coses de sempre amb un aire nou.

Pots ser per això, l'autora va optar per una construcció bastant original i va dividir el llibre en tres parts del tot descompensades. La segona n'ocupa el noranta per cent, i les altres dues, que van al principi i al final, es reparteixen el deu per cent restant. La primera serveix per presentar els dos nois (cosins tercers i amics íntims) i només una de les dues noies. Un cop travada aquesta parella comença la segona part, i no serà fins molt més tard, a la pàgina 154, que les dues parelles coin-

TANTOS DÍAS FELICES
LAURIE COLWIN
ASTEROIDE
TRAD. MARTA ALCARAZ
262 PÀG. / 19,95 €

cidiran en un sopar. L'última, que només ocupa un capítol, s'ocupa d'un altre personatge, i de com aquest afecta les dues parelles. Res no és convencional en una novel·la que ataca els convencionalismes.

Laurie Colwin (1949-1992), nascuda a Manhattan, era coneguda com la Jane Austen dels anys setanta. Assagista i editora, era inèdita fins que Libros del Asteroide l'ha rescatada. Va morir sobtadament als quaranta-vuit anys. Llegint-la, es té la sensació que va escriure (i suposem que va viure) sobre la felicitat més extraordinària de totes, la de cada dia, que sembla ingènua perquè no té consciència de la mort, i en canvi la desafia cada vegada que deixa una marca de llavis vermells a la vora d'una copa de còctel. ♦♦